

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-831

[Total No. of Pages : 4

[5932]-81

IV - B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0801 : LABOUR AND INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.
- 3) Answer any three short answer questions from Part-C. Each question in Part - C is for 05 marks.

PART -A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the liability of the employer to pay compensation under the Employees' Compensation Act, 1923.
- Q2) Explain in detail the health and welfare measures under the Factories Act, 1948.
- Q3) Explain the object of the Industrial Employment (Standing Orders) Act, 1946. Elaborate the certification process of standing orders.
- Q4) Critically analyze unfair labour practices with the reference of Maharashtra Recognition of Trade Unions and Prevention of Unfair Labour Practices Act, 1971.
- Q5) Define "Wages" and explain the procedure of fixing and revising minimum wages under the Minimum Wages Act, 1948.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the important Constitutional Provisions on labour legislations.
- Q7)** Define "Contract Labour". Write in brief on licensing of contractors under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970.
- Q8)** What are the various authorities under the Industrial Dispute Act, 1947 for Settlement & investigation of Industrial Disputes?
- Q9)** What are the authorized deductions provided under the Payment of Wages Act, 1936?

PART - C

[3 × 5 = 15]

- Q10)** Write a short notes on any three :
- a) Permanent Total Disablement
 - b) Appropriate Government
 - c) Doctrine of Added Peril
 - d) Procedure of Domestic Inquiry
 - e) Retrenchment

Total No. of Questions : 10]

PA-831

[5932]-81

IV - B.A. LL.B. (Semester - VIII)

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0801 : LABOUR AND INDUSTRIAL LAW

कामगार आणि औद्योगिक कायदा

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना:

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन लघु प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) कर्मचारी भरपाई अधिनियम, 1923 अंतर्गत भरपाई देण्याच्या नियोक्त्याच्या दायित्वाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) कारखाना अधिनियम, 1948 अंतर्गत आरोग्य आणि कल्याणकारी उपायांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 3) औद्योगिक रोजगार (स्थायी आदेश) अधिनियम, 1946 च्या उद्देशाचे स्पष्टीकरण करा. स्थायी आदेशाची प्रमाणीकरण प्रक्रिया विस्तृत करा.
- प्रश्न 4) महाराष्ट्र कामगार संघटनांची मान्यता आणि अन्यायकारक कामगार पद्धती प्रतिबंधक अधिनियम, 1971 च्या संदर्भात अनुचित कामगार पद्धतींचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 5) "मजुरी" परिभाषित करा आणि किमान वेतन अधिनियम, 1948 अंतर्गत किमान वेतन निश्चित आणि सुधारित करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) कामगार कायदे विषयक महत्वाच्या घटनात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) “कंत्राटी कामगार” ची व्याख्या करा. कंत्राटी कामगार (नियमन आणि निर्मूलन) कायदा, 1970 अंतर्गत कंत्राटदारांच्या परवान्याबद्दल थोडक्यात लिहा.
- प्रश्न 8) औद्योगिक विवाद अधिनियम, 1947 अंतर्गत औद्योगिक विवादांचे निराकरण आणि तपासणीसाठी विविध प्राधिकरणे कोणती आहेत?
- प्रश्न 9) वेतन प्रदान अधिनियम, 1936 अंतर्गत अधिकृत कपाती काय आहेत?

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीपा लिहा :
- अ) कायमचे संपूर्ण अपंगत्व
- ब) समुचित शासन
- क) जोडलेल्या धोक्याचा सिद्धांत
- ड) शिस्तभांगाच्या चौकशीची प्रक्रिया
- इ) कामगार कपात

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-832

[Total No. of Pages : 4

[5932]-82

Fourth Year B.A. L.L.B. (Five Year Course)

LC : 0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Each question in Part A is for 15 marks. Answer any three questions from Part A.*
- 2) *Each question in Part B is for 10 marks. Answer any two questions from Part B.*
- 3) *Question No. 10 is for 15 marks. Answer question No. 10 from Part C as directed.*

PART-A

[3×15=45]

- Q1)* Define Jurisprudence. Discuss whether 'Jurisprudence is Science'. Explain the relationship of jurisprudence with other social sciences.
- Q2)* State and explain the important features of Historical School.
- Q3)* Explain the concepts of 'Social Engineering' and Roscoe Pound's proposition 'Law as a Science of Social Engineering'.
- Q4)* Critically examine Austin's concept of law and discuss the criticism against Austin's Theory of Law.
- Q5)* Critically examine the significance of 'Legislation' as source of law and explain the merits of Legislation over precedent and custom.

PART-B

[2×10=20]

- Q6)* Describe concept, kinds and various modes of acquisition of possession.
- Q7)* Explain the meaning of property. Discuss various kinds and modes of acquiring property.

P.T.O.

Q8) Define ownership. Discuss essentials of ownership and different kinds of ownership.

Q9) What are the salient features of Sociological School of Law.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Answer any Three.

- a) Kinds of Law.
- b) Legislation as supreme source of law.
- c) Natural Law.
- d) Vested and contingent ownership.
- e) Legal definition of wrong.

Total No. of Questions : 10]

PA-832

[5932]-82

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC : 0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
 - 2) भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
 - 3) प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे. निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) न्यायशास्त्राची व्याख्या करा. 'न्यायशास्त्र हे विज्ञान आहे का' यावर चर्चा करा. न्यायशास्त्राचा इतर सामाजिक शास्त्रांशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

प्र.2) ऐतिहासिक शाळेची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये सांगा आणि स्पष्ट करा.

प्र.3) 'सामाजिक अभियांत्रिकी' आणि रोस्को पाउंड प्रपोजिशनची 'लॉ अँड सायन्स ऑफ सोशल इंजिनिअरिंग' या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4) ऑस्टिनच्या कायद्याच्या संकल्पनेचे गंभीरपणे परीक्षण करा आणि ऑस्टिनच्या कायद्याच्या सिद्धांताविरुद्धच्या टीकेवर चर्चा करा.

प्र.5) कायद्याचे स्रोत म्हणून 'कायदे' चे महत्त्व गंभीरपणे तपासा आणि कायद्याची योग्यता पूर्वापार आणि प्रथेपेक्षा स्पष्ट करा.

भाग-ब

[2×10=20]

प्र.6) ताबा संपादन करण्याचं संकल्पना, प्रकार आणि विविध पद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.7) मालमत्तेचा अर्थ सांगा. मालमत्ता संपादन करण्याच्या विविध प्रकारांची आणि पद्धतींची चर्चा करा.

प्र.8) मालकीची व्याख्या सांगा. मालकी आणि मालकीच्या विविध प्रकारच्या आवश्यक गोष्टींवर चर्चा करा.

प्र.9) सोशियोलॉजिकल स्कूल ऑफ लॉ ची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?

भाग-क

[3×5=15]

प्र.10) कोणतेही तीन सोडवा.

- अ) कायद्याचे प्रकार.
- ब) कायद्याचा सर्वोच्च स्रोत म्हणून कायदे.
- क) नैसर्गिक कायदा.
- ड) निहित आणि आकस्मिक मालकी.
- इ) चुकीची कायदेशीर व्याख्या.

✘ ✘ ✘

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

PA-833

[Total No. of Pages : 4

[5932]-83

IV - B.A. LL.B. (Semester - VIII)
(Fourth Year of Five Years Law Course)
LC-6803 : LAW OF EVIDENCE
(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer question No. 9 from Part-C as directed. The questions No. 9 is for 15 marks.*

PART -A

- Q1) Define fact, fact-in-issue and relevant fact and explain facts forming the parts of the same transaction.*
- Q2) Discuss the relevancy of Motive, Preparation and previous or subsequent conduct.*
- Q3) Explain the Term Evidence. Discuss Various Kinds of Evidence.*
- Q4) Define proved, Not Proved, Disproved, May Presume, shall presume and Conclusive Proof.*
- Q5) Discuss the cases in which 'statement by persons who cannot be called as witness' are relevant.*

P.T.O.

PART - B

- Q6) Discuss Presumptions as to Document.
- Q7) Discuss statement made under special circumstances.
- Q8) Explain Burdon of proof & presumptions of Burdon of proof.

PART - C

- Q9) Write notes on (any two) :
- Improper Admission
 - Electronic Evidence
 - Doctrine of Res Gestate
 - Impeaching Credit of witness

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2587

[Total No. of Pages : 4

[5932]-84

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Years of Five Years Law Course)

LP - 0804 : PRACTICAL TRAINING

Alternative Dispute Resolution System (Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any two questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 9 from Part-C as directed. Each question No. 9 is for 5 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Discuss the various grounds for setting aside Arbitral Award.

Q2) Explain the provisions regarding the appointment and removal of an arbitrator.

Q3) Discuss the jurisdiction of the 'Arbitral Tribunal' under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.

Q4) What is conciliation? How does it differ from Arbitration? Explain the provisions in the Arbitration and Conciliation Act, 1996 about Conciliation.

Q5) Explain the procedure laid down for "Conduct of Arbitral Proceedings" under the Arbitration and Conciliation Act 1996.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the Arbitral Agreement and essential of Arbitral Agreement.
- Q7)** Explain historical perspective of arbitration as a form of dispute settlement mechanism.
- Q8)** Discuss the various grounds for setting aside Arbitral Award.
- Q9)** Differences between Negotiation, mediation and Conciliation?

PART - C

Q10) Write short notes on.

[3 × 5 = 15]

- a) Arbitration Agreement.
- b) Appealable orders under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- c) Arbitral Award.
- d) Role and appointment of Arbitrator.
- e) Interim measures for Arbitration.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 10]

PA-2587

[5932]-84

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Years of Five Years Law Course)

LP - 0804 : व्यावहारिक प्रशिक्षण

वैकल्पिक विवाद निवारण प्रणाली (Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) उत्तर प्रश्न क्र. 9 निर्देशित केल्याप्रमाणे भाग-क मधून. प्रत्येक प्रश्न क्रमांक 9 हा 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्याच्या विविध कारणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) लवादाची नियुक्ती आणि काढून टाकण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत 'लवाद न्यायाधिकरण' च्या अधिकारक्षेत्रावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4) सलोखा म्हणजे काय? ते लवादापेक्षा वेगळे कसे आहे. मध्यस्थी आणि सामंजस्य कायदा, 1996 मधील तरतुदी समेटाबद्दल स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत "कंडक्ट ऑफ आर्बिट्रल प्रोसीडिंग्ज" साठी निर्धारित केलेली प्रक्रिया स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** मध्यस्थ करार आणि लवादाच्या आवश्यकतेची चर्चा करा.
- प्रश्न 7)** विवाद निपटारा यंत्रणेचा एक प्रकार म्हणून लवादाचा ऐतिहासिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8)** लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्याच्या विविध कारणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** वाटाघाटी, मध्यस्थी आणि सामंजस्य यातील फरक?

भाग - क

- प्रश्न 10)** वर लहान नोट्स लिहा. **[3 × 5 = 15]**
- अ) लवाद करार
- ब) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत अपील करण्यायोग्य आदेश
- क) लवाद पुरस्कार
- ड) लवादाची भूमिका आणि नियुक्ती
- इ) लवादासाठी अंतरिम उपाय

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PA-2685

[Total No. of Pages : 4

[5932]-87

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Years Law Course)

**LO - 0807 : VULNERABLE AND DISADVANTAGED GROUPS
AND CRIMINAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VIII)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 question in part A carrying 15 marks each.
- 2) Attempt any 2 question in part B carrying 10 marks each.
- 3) Attempt any 3 shorts notes in part C carrying 5 marks each.

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain in detail the concept of vulnerable and disadvantaged groups with its kind.
- Q2)** Explain the different forms of the evil practice of “untouchability” with punishment under the protection of civil Rights Act, 1955.
- Q3)** Discuss the various offences of atrocities against Scheduled Caste/Scheduled Tribe and its punishment.
- Q4)** Explain in detail aggravated penetrative sexual assault and punishment there for under POCSO Act, 2012.
- Q5)** Discuss the precautionary and preventive measures taken by government under the Scheduled Caste/Scheduled Tribe (Preventive of Atrocities) Rules, 1995.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Define 'Dowry' Explain penalty for giving or taking dowry under Dowry Prohibition Act, 1961.
- Q7)** Discuss the offences and penalties under PCPNDT Act, 1994.
- Q8)** Discuss in detail 'Social Landscape of Prostitution'.
- Q9)** Evaluate the procedure for reporting of cases under POCSO Act, 2012.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write short notes (any 3):

- a) Duty of the state Government under the protection of Civil Rights Act, 1955.
- b) Collective fine under SC/ST Act, 1989.
- c) Protective Homes under Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956.
- d) Dowry a social menace.
- e) Objectives of the POCSO Act.

Total No. of Questions : 10]

PA-2685

[5932]-87

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Years Law Course)

LO - 0807 : VULNERABLE AND DISADVANTAGED GROUPS
AND CRIMINAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मध्ये प्रत्येकी 15 गुण असलेले कोणतेही 3 प्रश्न लिहा.
 - 2) भाग ब मध्ये प्रत्येकी 10 गुण असलेले कोणतेही 2 प्रश्न लिहा.
 - 3) भाग क मध्ये प्रत्येकी 5 गुण असलेले कोणतेही 3 छोट्या नोट्स लिहा.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) असुरक्षित आणि वंचित गटांची संकल्पना त्याच्या प्रकारासह तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.2) नागरी हक्क संरक्षण कायदा, 1955 अंतर्गत शिक्षेसह “अस्पृश्यता” या दुष्टप्रथेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती वरील अत्याचाराचे विविध गुन्हे आणि त्यावरील शिक्षेची चर्चा करा.

प्र.4) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत उत्तेजित होणारे लैंगिक अत्याचार आणि शिक्षा या विषयी तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्र.5) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती (अत्याचारप्रतिबंधक) नियम, 1995 अंतर्गत सरकारने घेतलेल्या खबरदारी आणि प्रतिबंधात्मक उपायांची चर्चा करा.

प्र.6) 'हुंडा' ची व्याख्या करा. हुंडाबंदी कायदा, 1961 अंतर्गत हुंडा देणे किंवा घेणे यासाठी होणारी शिक्षा व दंड स्पष्ट करा.

प्र.7) PCPNDT कायदा, 1994 अंतर्गत गुन्हे आणि दंड यांची चर्चा करा.

प्र.8) 'वेश्या व्यवसायाचे सामाजिक परिदृश्य' यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.9) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत प्रकरणांच्या अहवालाच्या प्रक्रियेचे मूल्यमापन करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान टिपा लिहा :

- अ) नागरी हक्क कायदा, 1955 च्या संरक्षणाखाली राज्य सरकारचे कर्तव्य
- ब) SC/ST कायदा, 1989 अंतर्गत सामूहिक दंड
- क) अनैतिक वाहतूक (प्रतिबंध) कायदा, 1956 अंतर्गत संरक्षक घरे
- ड) हुंडा हा एक सामाजिक धोका आहे.
- इ) POCSO कायद्याची उद्दिष्टे

